

Саха АССР Верховнай Советын Президиумун
Председателэ А. ОВЧИННИКОВА.
Саха АССР Верховнай Советын Президиумун
Секретара Е. КЫЧКИН.

РЕСПУБЛИКА билимнээх отчута, «Июурба» совхоз тодорук механизациялаах эвентуу саалаааччы, Саха АССР Верховнай Советын депутата Илья Андреевич Васильев, сиилэни уонна сенааны бэлэмнээһини маастара, «Өлүгүмэ» совхоз отделениетын уураулааһынайа Анатолий Владимирович Акиншев уонна тыа хаһаайыстыбатын научнай-түһүсүөр институтун старший научнай үлэһити Василий Васильевич Федоров билигин өрөйүүммүт оттуур механизированнай эвентоларын саалаааччылары кытары көрүстүлэр. Бу — хэһикик сыллаларга үөскээбит бэртээхэй үгэс саалаааччытынан буолар. Билэтэрин күрдүк, былырмын эми баччаларга «Июурба» совхоз биһир-чулуу отчута, «Бөчүөт Знака» орден кавалера Григорий Николаевич Федоров кэля сылдыбыта уонна механизированнай эвентолар тэрээһиннэригэр, үлэлэрини технологитыгар албаа сүбэлэри биэрбитэ. Онон бу сырылга ССКН райкомун мууннахтылар саалатыгар мүстүбүтүлэртэн үтүөтэрэ июурбалар ситиһиллэрини төрүттэрэ ханнактыарын сүһүнүүнэ биллэлэр, үкүөн өттөөһүн аастаах сөзүлүгүр байдаларын үлэлэригэр боруобалаан көрүттүлэр.

Мин ог хөмүүрүгэр голору
 нөхөнзаагчидлаах зноному 1971
 сылтан салтайбын, — дигэн саба-
 драта бөйөтүн этинтин И. А.
Васильев. — Ол камтан ыла зноно
 үлгүнээрнэриг үлэбэ аттаран ту-
 руорууга, агрегаттары наардаа-
 хыгыга сылтан сыла ахсын туох
 эмэ саганы килэрэн, тэрээһини
 чөчүйдэп илсининит. Ити түмүгэр
 ааспыт сайын зноно сөттө кини-
 нэ, алта тракторынан, икки өх-
 сөр, үс мунньар массынналары-
 нан, биир етогомателлэнэн үлэ-
 дэбитэ. Мустаралччалар болоку-
 шаны эмгэ хэлбөөллөр. Итинник
 тэрээһини ордух табыгастаарынан
 аарабыт. Былырын хас биир-
 кибитигэр тиксөрүнэн 213-түү
 тонна баастыг халчыстыбалаах
 оту бэлэмнэбининит.

Тай. Васильев зочнота бэлч-
рын анхныг сүрдэриг бүтүн-
гүү өгөөн баран эрдэ, атырдах
ийн 20 хүнүүг, хөдүүтэй
захсыйг. Ол хүн айнги өрө-
йөөмүүг рекордсмена Н. П.
Сергеев саййар зочнота бнрди
күннэриг 130-гүү төннана өт-
гөөд нхэр эгэ.

— Сингирдиалибит уюна минеральной уобурдуу кылаарыкылыбит сирдэригэтиг бийнэхэ дааыи гектаруан 6-7 центнертаг ордуу ыдыбатар, — дьистэ салгыы

араатар. — Ойгон нүөлөүтүлүбүт
ходуналартан 17-лии центнерге
ийбэ үүнүүнү хомуйабыт.

Ол эрээри ситийгин төртүгэ ити эрэ буолбатах. Кылаабынайа, үлэ хаа биирдин мүнүүтэтин мугу-туур көдүүстээхтик туһанарга дьудуһаллар. Ол туһунаа таб. Васильев майнык көрсөтө.

— Дявдтан тоно да тугас сиргэ өтүүр буудалхынтына, бинги өтууга бииргэ хойрбуугуу сөбүдүүбүт. Онон үзэ туохтан да гадьдлыга суох сарсаарда 7 чаастан сараланар уонна ииннэ 10 чааста дээрн салганаан барар.

**"ССКП Киин Комитета
билигин ухулччу бол-
омто сүөһү иттиити-
гэр түмүллүөхтээх дин
аабар".**

(ССКП КК-гяа сирин үлэ-
лнэтэригэр Сүругуттан).

Ортогугар икки-тогуз бирдин
чөгө сынынабыт, айныбыт. Хо-
туурдары сытыллааһын, техника-
ны көрүүнү эмиз ити кэмгэ ыы-
тылар буолан, үлэллэр кэмгэ
араабыллар туох дараны суох.
Иккиһинэн, эбено састааба хал-
биспаабат, бары хастыа да сым
һыргэ үлэһабит онытаах меха-
низатордар. Оһон таңсабыт, ким
дараны бугуй-тэгий буолбат. Бары
сим ханна тинийэхтэрийи, тугу
һынахтэрийи, агрегаты ханна,
ханнык хайысхаан хаастардах-
ха атыттарга өрдүк табыгастаах
бүдүлүхтэрийи бэриэт билэ сым-
дабыт. Аны, холбур, оруста-
рааччы охсуллубут сир кинээтэ
лээн сытынан кэбиспэт, хардары-
та көмөлөсүһэбит. Ол иһин хол-
бонор массынналары навесной-
заабар өрдөрөн туттабыт, улары-
тыа сүдүргүдүб.

Үүлэн кудумсуурга, от хаачысыбатын туспарга араатар оту 80—100 тонналаах бодом тына кабинэр ордугун бэллэтээн атинта саалара сэргэбэлээһини үөскэтэ. Кыра-кыра оттору кичэйэн түстүүр биэр улахан оту түстүүрдөөр, биллэн турар, бодуустаах. Ол эрэри кыһын трактор тинийэт биһрдэ биллэк-лэн тизийн идьэрингэр кудууһай. Оттон нуурбалар өһнүк улахан кабининилээх оту тракторга сөн бөөлөр гыла тролжунан уонча мү-нүүтэ нһингэр быһаг илар шы-маны тутталлар эбит.

Илья Андреевич итинтэн сал-
гмы мүнхуута от тохуутун та-
лаарбат, кэблһингэ тросовой во-

документа туһанар, стогаметате-
ри ордук табыгастаахтык үлэлэ-
тэр туһунан, о. д. а. боннурус-
тарга астык субэлэри биэртэлээ-
та.

А. В. Акишев олгохуудээр шинэскэ анаан эбнэйг кнэгник мшалларын турунан тлсээтэ. Ыһын үлэтэ шам мыйн бүтүүтүтэн сардланан баран бэс мыйн 10 күнүгэр днэри шытыллар. Отгон атырдах мыйн бастанк декадатын эргин, хөлөөр, бгырылын иһин салайар өтдөлеймэтэ ону нэдизэл иһинэн хомуйан 1340 тонна түйгүн хаачыстыбалаах.

стидэйн уквут.

Анатолій Владимирович атлети-
гар холбоон **В. В. Федоров** сий-
лэс курдук нэгэмтэлэх сүлхү
аһынгийн бэлэжээһин сүлтан
сүл эдбэи нүнэхтээрин, онуох
хедуна оугтар эрэ сүлтаным ту-
тарин, эбэс, нодосоречник кур-
дук культурнай үүнээһинлэри сий-
лэскэ анаан ыһыга кийрэр ком-
калбитин бэлэжээтэ, үлэ техно-
логиятын сийһилин ырыта. Чуо-
даан, нодосоречник: сийгин сий-
лэскэ көрдөнөр нуормага тийл-
намтатар туһугар соломону эбар-
га, сийлэс хам тогмотун наадаты-
гар метр кэрингэ халыгтаах кол-
серкэй соломоһон сабарга уонча
аһындыбыт сийлэстэн кун ахсын
40—50 сантиметры ылан, сыда-
рылан ннэргэ сүбэлээтэ. Сийлэс
траншеятын х бетон түгэхтир,
ыһыметыыр уонча дүрлүг ыма
хаһар буоллаха, сийлэс хаачы-
гыбата тунсар, дүмтэ кини.

Трибунада оройуон рекордмен чемпион званиегун салайааччы **И. И. Сергеев** тахсар. Кына билэригун Г. Н. Федоров кала сыадымтата, үлэстун оныгун биллинииринта оройуон отчуттарын ортолоругар биллэр-көстөр хамсааһына оигорбутун, үлэ ордук көбүтүһүүдэхэтик ыгытмалар буолбутун баһыттакта уонна бу дафаны көрөүһүү сүөлэ-ниһэ сүөх хаалыа сүөбэ дикан эрэнэрин Эттэ.

Бийиги Илья Андреевич
салайар элентун кытары бийид,
үрдүк эбизэтэлестибизин ылынан,
сирэй куоталаһан үлэлсиргө бис.
Баарынныбыт, — дигэти өрбүкө.

түлүү ичтүтэ. — Нун ылынар
улахан сорустарбытын голорор
туһугар куусуутун харыстыах
ныт суоҕа. Ааспыт сылга сороз
ходуһаларбытыгар минеральной
уодурдуу киллэриллибэккэ хаал-
быта. Онон ону ситэрэргэ ком-
пьюругар «Сельхозтехника» хол-
боһугуттан итинэнна өтгөөһүн сө-
зонугар сварочный агрегатынан
хааччыларыгар совхозпут дирек-
циятыттан көрдөһөбүт.

Оттоошунга бийиги өрйүөн-
мүт бипр уратытынан хоҳубалар
кыарааастара, оңоң отчуттар со-
тору-сөтөрү көһө сылдыһыла

буолар. Итини ахтан туран Сүбү-
дускай аатынан совхоз механи-
затора **Н. Н. Пермяков** хoduнa-
тан хoduнaдa түнэр суолары
ыргeтaттар көгүз сылдыа-ларын
курдук глина аһаан-минээн өгөр-
төрөр наадатын мыйда. Ол үлэ
өнөрүмтүөтүн биллэрдик үрдэтэр
кыагы бипэрнэх этэ. Кини итин-
ни салгыны сыл ахсын өскө хо-
йутууан кириини улахан итэ-
һинэн аахта. Биричиинэтэ мас-
сына, саппаас чаас тийбэтин
есээн сабаланаара бу кэлбитин
кэппэ бипрдэ билбэтэ-көрбүтэ
буолууга, өнөө эрэ сүүрү-көтө,
була-чала, самсыы сатааһынга
сытар. Кэлэр өттүгэр обществен-
най сүөһү питинтин дьылдатын
быһаарар бу үлэни сылы быһа
болбөтө кинингэр тутар, массы-
налары, саппаас чаастары булу-
та, көрүнэ сылдыар наада.

Эрлик Эрстийн аатын
совхоз Хадардааы отделеһетий
управляющаий Н. И. Дьячковскай
үксүн ситатэ суох механизация
лаах звенолары төрийэ сатааһы
мы астымматын биллэрдэ. 5—6
трактордаан, 16—18 киһини сы
һыаран итинник звеноларбыт се
лэи үсатата бэрт сыраван 500
тоннаны эрэ оттуулар. Оҕоһ
нуурбалар курдук, 6 трактордаах
6—7 киһилээх толору механи
зациялаах звенолары төрийдэххэ
билиэхэ даҕаны кырата 800 тон
наны оттуохтар этэ. Балдыттар
синилэскэ анаан эһэлэһ, подсол
нечинны ыһыһа киллэрэгэ сүбэ
лээһиниэригэр итинник өйөөтө
уонна бу дьаһаллары алоххо кил

дэрийн түргэтээр наадахаар
бэлтгэгдэ.

Субуруускай затынан совхоз
директора М. И. Бельих, Толор
механизациялан лиеһалары т
рийарга кыурулар опытка
кэскиллэрин ахтан туран, бы
йыл сайын Соловьев уонна Бо
тоно отделениеларыгар иккили
стииник зынову үлэлэтэргэ би
һаларыммыттарын, өлөр ити от
делениеларга бэлэмнээр от 80 бы
рыһыаныттан итэҕэи сукубу
бүэрэр кыһаахтарын түһүөн
көмөһө, Араатар саатына сыһэ
тэнэр траншеялар ааҕачы
баларын тупсарыы боппууоста
рыгар тохтоото.

Кара Маркис катынан соңки
механизатор М. М. Сидеря
уенна тыа хаһаайыстыбатын өр-
бүһүннэри уларҕаттан кыһа-
ҕынай пикирлэр В. И. Поисов
иһүрбэлэр аһыттарыттан үлэлэр-
лэр түгү туттан аралларын туһу-
нан кайгыттылар.

Корсунууга ССБН райкомун бастакы секретара И. П. Листинев, ССБН райкомун секретара Е. М. Мэнэрова кыттымын иш-здылар.

Борсүхүү «Няурба» уонда Сүбүрүускай аатынан сөхсөтөр чулуу эвенодарын икки ардыларыгэр энрэй куоталаһыны дугаарыгэр кинилэр салгааччылар Н. А. Васильев уонда Н. Н. Сергеев илгн баттааһыналарынан түмүктэннэ.

Дугабаарга атгалар:
«Биһиги, Васильев И. А. са-
лайар зөөнотун чилиэннэрэ, Ы-
йыл сайын атырдах ыйын 20
күнүгэр дистри валовойунан 1400,
биирдибитигэр тиксиктинэн 2000
тснна бастын хаачыстыбалар
сту бэлэмнэхпит. Оттон Биһиги,
Сергеев И. И. зөөнотун чилиэн-
нэрэ, атырдах ыйын 20 нүгү-
гэр дистри валовойунан 980, ха-
биирдибитигэр тиксиктинэн 1400

тоннамы, оттон сезон бүтүр дигри валовойунан 1330, бирдин отчунка 190 тоннамы оттуохлут. Үлзбитигэр бастыг опыты киниги туһаныахпыт, хедуһага сол буоларынан минеральной усубуууу киллэриэхпит.

От хомууругар туттар техник-
быт өрөмүөнүн эрдэттэн ыытан,
бэс ыйын 10 нүпүгэр дээрн сн
үзүрлэхпит.

Сирэй социалистической кубы
дайныга кинирсбит бу женода-
га оройуон бары төлүгү мөхөм-
лөхтөттүгүлүккө эришээр жана
пайыз сатыптарда. Ошон кутала-
ны кинилери, эми хабар

И. ОКОЕВ

Үтүө дьыалалары үйэтитэр иһин

Пааматынныктары харыстааһын обществотын оройуоннабы конференциятыттан

Бийнги баянги Улау Огтябры 60 сыйлаах юбилейны көрсүхүүт болонмөнөр улахан эншнэтгээх, үд дүк зөрүүдэх кэмга олоробут Туох баар үдэ-хамнас барыта ол юбилей сьрдан сьдьяаньнан таятарышлар, куустээх куурээни-лан көтөбүдэлэр кэмэ.

Улуу Октябры кытта ситим-
деш барыта — өлбөт үйлээх,
кахтыбат кээкыллээх. Ким Ок-
тябрь дьаалата оройдуйурун
инни охсурут кэриһиэ поруот
ойугар-сааһагыгар, сүрөгөр-бала,
гыгар өрүүтүн үнэтидилээх тус-
таах. Оа туһунан ССКН КН
«Улуу Октябрьскай социалисти-
ческаяй революцияй 80 сыла туо-
луутун туһунан» Уураалар бу-
урудук эппилэр: «Октябрь дьыа-
лаппан инни охтубут сэримбит-
тэр сырдык кэрэбастарын поруот
бүтүүнэ мтыктырыан тарыйарга,
Кыардаас большевиктара, Со-
ллеттар бьлэбастарыа инни актив-
най охсуһалчылары, революция,

гражданской войны Аба дойду
Улуу сэргитин ветеринаран,
үлэ геройдарын чыгастаһынн тэ-
рийэртэ.

Малым: үтүө дьылдаан истор-
ия уонна культура нааматын-
ныктарын християнны Бү-
түтүн Россиятаады общества
дьаарктанар. Бу күнүрэг ол
общество билиги оройуоммутуна-
ды отделеинетын У конферен-
цита буолан ааста.

Конференция обществ оро-
буживаады советын председатели
Р. Д. Ефимов общество 1976—
1977 с. үлэтин туһунан отчугу-
най дакылаатын иктэн дүүдлэс-
тэ. Дакылааттан иһиттахха, за-
бах үлэ, ордук Улуу Кыайы 30
сыллыан сибээстээн ытыллы-
быт. Ол арзари кэнигин сыллар-
га үлэ урта-иүөһа мөлөөп ыл-
быт. Дакылаакка бу үлэбэ пар-
тия уонна правительствэ улахан
суоятаны биэрэрэ уонна кэнигин
кемгэ өлгө туһааннах эбэбэ

хүрээхтэр мэлмэллэбэттара, об-
щество нинигэ, үлэтин хайысха-
лара мэлмэллэбэттара.

Делегаттар бэйлэрийн эгнэлэ-
ригэр конференция үлэ-хэмнас
үгэнигэр, саамай тогтоостоох нэм-
нэ итгэрэллэбэрийн бэлнэтэстн-
лэр уонна общество үлэтигэр сн-
иалааххал элбэх боннуруостарга
тохтоотулар.

Көпөстінгө кытчыбыттар үгүс-
төргө история уонна культура бы-
дыһы баар нааматынныктары-
гар бодомдотуу уурай үчүтөйдүө
көрө-чүстөр, сэргэхестер, саңар-
дан өңгөрөр, оһно олохтоох ком-
сомольский тэрпэлэлэр, окупла-
лар күүү-көмө буузалалара, наа-
матынныктары шифтэһэллэр
паадатын ыйдылар, Комсомол
райкомун иккис секретары
В. Попов нааматынныктары
пионерский сьбординга, полнү-
үөрөхтөр заньветеларыгар туһа-
ныахха сөбүп, нааматынныкта-

ры кытта шөптөһлү быылаан-
огоһуалубутун көпсөтө, Район-
полком культурага отделение сә-
биһдессей *Н. Н. Кандиной* бы-
наматыныыктары харыстаабат
быһылны утары охсуһарга, сөп-
төөх объекттарга мемориальнай
луоскалары ыймырга ыһырда.
Революционнай, бойобуой уонна
улаһа алаһан дат оройуоннаагы
кулдукбун председателэ *Н. Е.
Спиридонов* уһаһей көрсө хам-
нык дьаһаллар, үлэлэр ыһтыл-
лаахтаахтары аабыталаага
Поисеев В. Г. (Хайахасты) нэһи-
лиэһэ бу общество сүһүнүөн
хамнык үлэлэр ыһтыллыбыттар
кытта билиһиннэрдэ уонна
үлэ ветерана Михайлов Е. П. ос-
куолаға бэлэһтэбит музейа са-
быллыбытын абаһыйан туран э-
тэ *Н. Н. Дельковской* (район)
дьөн ааттан үлэтитинин бары-
дэктир, олохтоохтук быһыары
наадатын сапатта. Педагогиче-
кай үлэ ветераннарын оройуон-
наагы советын председателэ
Н. С. Соловьев бу общество үлэ-
тингэр аналлаах үрдүкү төриятэ-
лэр сүрүннүүр уураахтары
олоххо киллэһэргэ ыһырда уонна
Хатылыга хас да муһурук төһү-

дэн бэргэн ыһыгдан хавсгонт-
руутан хөмийөрүн эгтэ.

Конференция үзгүчтөр ойгон-
то республикатазгы өлөтүнн-
тын өредставителз Артур
И. А. кзынна, тыз зтз.

Конференция обществу оро-
йуонинаады советын үлэтин орто-
нон аахта уонна бу общество
үлэтигэр аналлаах ССРС Верхов-
най Советын сессията бигэрэни-
ит Сокуонун, ССКП обкомун
биоротун уонна Саха АССР Ми-
нистрдэрин Советын уураатары-
нэн олоххо киллэриинэ туһа-
һыллыбыт уураады ылыныа. Та-
рээһин боппиуруостар ыаруулу-
лар. Делегаттар общество оро-
йуонинаады советын сайга састаа-
бын 19 совет президиумун 7 ка-
бинеттан талдылар. Президиум
председателинэн Ефимов Г. И.
иккиннй билибэрдэллэ.

Общество республиканской
конференции татар делегата-
рыдан Босиков В. А. — Саха
АССР Кудьратын министр
солбуйлачы, Ефимов Г. Д. —
на Катанева М. Н. талашыны-
лар.

С. СОФРОНОВ

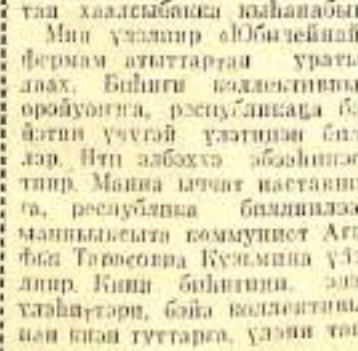
А. ИВАНОВА,
член оргкомитета
комитет секретара.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

СНИМОККА: ылы,
рызлаактар (халыстан)
Корина, Вледи
Семан Макаронгар, Ми-
сан Яковлев, Гаври
Макаров, Константин
Федороз (халыстан)
рыл М. Н. Виночур-
ылы, А. У. Макаров
ылары.

М. КАРПОВА фотота.

◆ *Мань олохтоон, туһанын!*
ХОТОН УУТУН ХАЧАЙДЫР НАСОС

Өрөйүүн үс сөнхөзтарыгар 167
хотонунан 18412 манах сүөһү
ымтаан турар.

Бүгд аайм кыстан 8 айым устатнагар уу баһар массынналар, водораздагчиклаах трактордар, колдотхотор да сүүһүзэн тонна ууну таһааллар. Бу уу баһарта кэрнэтэ хотон иһигэр тохтор.

Өз да ийини төдсүмүттүн
саяс хөтөн үгүс өтө уутуйви,
машинькысыттар, сүсөүбүттөр үл-
лиир үсүлүбуйбазара ордук ма-
рытыр. Билигин үгүс фермаларга
ууну көбүрөтөр кыйладраттан
илинган багара сатымаллар.

1975 онд түүний буу строка-
ры суруулагчид коруулагчийн
Одүүлунг одоонетийг ол кам-
на мастарыкский санидессийн
нэлээбит Матвеев С. Х. шие-
ковий насонг оигоруу. Насо-
оигорууа судургу, оигоруу тааа-
рыма улахан, аккааа суох үл-
лир буулан, улаханын бий-
вэммит.

Насос сүрүн частара: 1. Циркуляци, 2. Шнек, 3. Колуона, 4. Шнек кожура, 5. Сүзүктү натубок, 6. Электромотор.

● Хөс бичаарым: I-II эдэрсгээх фекзальнай нисэстар от кинрэн симилиниэринэ, үлэсэбэл буолаллар. Атын нисэстар өссө түргээнник хараллар. Водородунай оботторуугу үүнү да хааччылбакал сымдан, ол үлэс кыйаһа түрүөрүлүбүттэр. Цистернаны сууйтарыы, сайбаанын эмнэ кыйаһаарбат.

ШНЕКОВАЯ НАСОС
ОНГОУУТА, ҮЛЭТЭ

Манинх насруу огёстууга комбайны хамгийн баатар шнектэрэ барааллар. Шнек эргийэр түргэнэ мүнүүтэбэ 400—500 буюлуухтаах. Шнек валын ааларай өттүгэр 2 миллиметрээх ыстаал пропеллер өгөһуллар. Пропеллер анала — дээрех, ник шнекке бырашмытын түргэтэтин, бөрүсыйны атык курдук уатү ытайн дьрбастаанан — бытармтун.

Шнек калып ички уйугар өлөрдүүлөр подишпиктарга уу, ник кинрбэтин наадатилар салынып өлөрдүүлөр. Иасоһу аргитер электромотор кызматта 4,5 квт. Оборотта бир мүнүүтөбө 1000 — 1450.

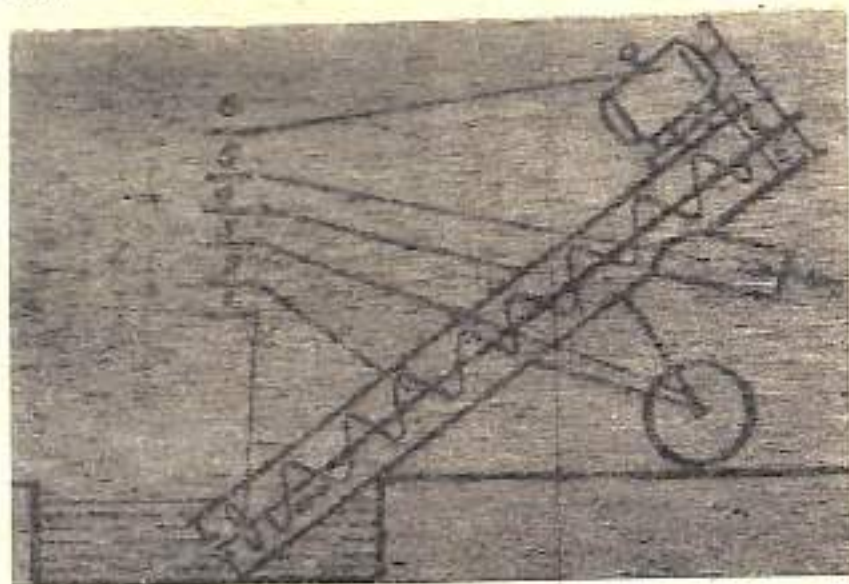
Шивн кужуа дэбшинирэн,
тургэнниг тэһиттэбэтин наадаты-
гар иһиттэн-таһыттан тимиэр
(интэрэмаль) кырааскатынан кы-
рааскалыыр, битумвуур наах-
лаах.

Комбайн	бурдугу	сүсүүр
ингитэй	олондулбут	насос
бигр чааска	5—6 тонна	хойгуу
ньовохоох	ууну	хачайдныр
халдгаах.		

Насоёу туттай бүүтэтэй, ку-
раанах сиргэ таваарыаамахтаах.
Маньнык насоёу ханьнык бабарар
мастерскойга добогинуу өггөстөөх-
кэ сөө.

В. ПОИСЕЕВ.

тыз хаһаайыстыбатын
управлениетын кылаабынай
инженерз.

Арыгы бнир суол буортута

Арыгы бүртүтү бэрт болуп калган билээр. Биларгы Рин олохтоохторо адэр кэргэнчилэргэ 30 саастарын туолуохтарыга диэри арыгыны иһэрдийэт этилэр. Оһиһөөбөр адэр дьахтар итин саанын туолуор диэри арыгыныт дьонго чугаһаабат бырааны таппа. Оттон нуучча сиригэр сана холбоспут кэргэнини дьонго арыгы утаһы баратын кэриэст көмүздэбэт этилэр.

Итирхүтээний дэвсгэртэн эдгээр содлууд бийр өтгүцнэ улахан Архыгынхт сэргэн ага-тангавь бариамчиг, олово-данаага ага-данаа буолар. Маньхх кэргэни өгө үкүүтэр өй-сайна, снэр-майгь өтгүцнэ эмсэгэлээр. Эдөө науцнай чинчийншлэр көрдөрөл зөрүцнэ, өнөөбөр өнөрдэ арыгын бөрүобалаанын кэргэнкинээр нөлөөий клеткаларыгар бөрүтүлаахтык сабыдыадылларыа билднбтэ. Ол эбэтэр эр киһи уошпдыахтар нөлөөий клеткалара көрсүһүүлэрин мөлтөтөр, бытаарда. Өтгөн ити клеткалар көрсүсүбүөдүлаахтарына, кинилэр идрөлөрө ситэтэ сүөх сайлара дакаа тэммыта.

Георгий Ефремов дэйн Болгарил эмчитэ бэлнэтниринэн, 20 бүр нхэчн кэргэнгн 15 ололбүт уйна 8 нарынх оро тиробүт. Сорох советскэй учна дэр бынаарынарынэн, итиркен төрөнпүггэр өбөлөрүн 94 бигрнхынара арыгынн эбатар зарынхн буюулаар. Ошон доруоба олоодо суох олоодо буюуохтарн бакарар кэргэнннхлэр арыгн

нийн суухтаахтар. Отгон бүр
нээгччилэр, икки-үс снл устата
арыгыныылаарын тохотон эр ба-
рн, оёолонсуухтаахтар. Оёо ары-
гыныт буюуш төрөөбөт, кинини
арыгы нхэргэ төрөншүттэр үөрө-
тэлэр. Төрөншүттэр, тузалмыр
эйгэ барыта арыгыга хайдах см-
ыманнабаллара оёоо бэрилтэр.
Холобур, төрөншүт биир эмэ кини

түшүпөн хайраан, соёон этин
сөн: «Оо, эр барда ээ, бипр бы-
тэмалка испири иһэн баран хо-
лүчүбүбат дарааны». Оёо итпін
истэн баран күүстээх, доруобал
кпһи арыгыны истэринэ түүх да
буолбатын курдук өйдүүр уонна
күүһү бөрүобалаан арыгы иһэр.
Эбэтэр сөрөх дьон оёо баарына
арыгы үчүгэйин, тымыгыттан
харыстамарын, ыарымттан эм-
тириин, кыһырысыбаты эйбэл-
һиннээрин курдук дордохтуул-
лар. Ол барыта оёо санаатыгар
иһэр, кыра эрдэбиттэн арыгыны
иһэргэ ой-санаа өттүнөн бэлэм-
ниир. Оһоһор сөрөх төрөһүт-
тэр таптыыр өһөлоругар «күндү-
астан» өлүүлүүлэр. Оһон сана
үүһүн иһэр оёо этин-хаанын
сыйыа арыгыны иһэргэ үөрэтэл-
лар. Арыгы оёо организмгар
дйайыта улахан. Бастаан, кы-
һыл уонна үрүп хаан эттиктэри-
гар дьайар. Хаан эттиктэре ор-
ганизмга соптоох веществолары

туустары уонна витаминнар хааччылаллары бөһсөр. Оҕо организмгар веществолар атастаһымстара кэһиллэр. Оҕо куртабыа оһогоһо арыгыга ордуу чинчэкилик үөрөнэр. Ити сүүрү организм бычакаһайдар аһы буһарар сүмэллүннэр, ферменттери сөптөөхтүттәһээрбат бүдүудуларыгар тиришпәр. Ол түмүгәр ас кылайан буһарыллыбакака организмга ингэмкитәһээраллар. Арыгы оҕо быарыгар эмне дьайбар. Быар үлэтэ кэһиллэр, клеткалара быталынныелән бараллар. Быар мастыйаулаатар. Оҕо мейиниңе татимнээхтик сайдар бирикәметигәр албанигәмталээх веществолар наадалар. Оттон арыгы ол ингәмталээхвеществолар төбө хааныгар киррәлләрин бөһсөр. Оро мейиниңе элбәх ууга наадыйбар, иһнә гынаарыгы дьаата түргәнник тийиң

Арыгыны эрдэттен боруубалас
быт, испит оёолор кычырым
тарай, түргөник сылайымт
куһаранлык утуйар, төбөлөр
малдын малдыр буолаллар
Малык оёолор чаастатк унут
ширимтийи курдуктарга хант
рыхтарың сеп. Алкоголикта
оёолоро эбэтэр эрдэттен арыгын
испит оёолор логической ойдо
һүнэрэ сайдыбат. Малык оё
лор обществого толору кыды
суох буола улааталлар. Онор а
тыттан аккаастыкы — коммуни
стической общественны тутаач
халбаңнабат гражданской н
буоларын бигэтик ойдухтаахп

Д. ПАВЛОВ,
врач.

Куорат таһа. Даачалардаабы
автобус тохтобуна. Хайһа д
буолан наадатах автобусу
күүтэн турабыт. Чүгэһи
пикки кэрэчээп, саҥардым тыла
эрэр сааскы шүргүһүмнэри са
метар саха кырҕытара ботур
ботур тугу эрэ көсөтөллэр. «Ми
нне юбилеалаа бэрт туох эрэ бу
рудьүөнү көспүр билиһылээ
Чочумча буолбат, ол айыа сөтө
ру-сотору «макс» платьслар
күдүн чаааарара күдүгүһүмнэ
нани дүккиттэн сайа өхсөр са
һыттан хамсыы турар чөлү
күөх тыа суутунугар холбоһо
сайыһы аһаада биир күрүс му
уһаката буолан латыһыны то
тор

рон «авылдар», таванар зин
Ол курдук, холобура, Америкада
крыйны кэвэнттан Европада ша
һыл көмүс уюна да атын күндү
таастар джэбизилэригил сибэ
тээн күндү таастардык таа
муодата буола сымдыбыт.
Ол сабана алтырбыт Марин Мо
дичи улахан быраһыйынаастар
та, балларга кэтер биир балла
чыйатыгар 32 тыһаһычча чы
чуук, үө тыһаһычча брэдэнт
таастар кырбыһтар Француз
революционердар үчүгүргүлү
бүт Бастилия кырбыһа тааста
рын таастарыгар кыһынды
эмнэ көмүр биир сөнүк муо
наа буола сымдыбыт.

Гачинан коммунитар «уану,аб.

МУОДА ДА АРААСТААХ

(Ушун муода туһунан бир шакташ)

— Ээ, дээ, Анигта явчат сү-
дэмийнхнэр. Бэл бийнги үй-
бүгдтэр, тагас-сан хырынхын-
гийнхнэр кытатаһа тагныбат бу-
даллара. — аттыбатытар тай-
маһытар тэртэһөн түрэр кырд-
бас дьахтар кырыттары-ооуу-
түрэн оро тынгар.

Бабушка, дэ барт сон
эттин, ол ичин билигчи муо
амачену буолан турар. Ол аа
уһун таһас муодата. Ити бии
дэстэрин көрбөхкүн! Онуу
хайыат көрө олорбут эдэрчи
һи быһа түһэн, күдэ-күдэ б
һазаран бизэрэ.

— Һэ, муодагыт да арааста
аа, байныта. — Һардыагыт а
чүк ыһар. — Ҙа, колубура,
ийинни да ылан көрүөх.
эрэксини уогу ыһыгы ыһынни с
натар уһуһун баттахтаах тө
түттөн үрдүк хоһулукутаах пла
форма бачыһыһкатыгар диг
үөһэттөн аллараа, аллараат
ыһа оһуулаат, ыһа хайыста.

Мууда... Тохолөөх хайра-
молкуурү, энэ тутууну, (хүснэгт)
дгэтэр сирээнийн, бүлүү-эл
оностууну карбууг буолуой?

«Муода — кудьтурнай оло костүүгүн бипр формата. То дьэстэргин кини кини күннэ нэрдобуллэригэр эрэ буолбак олохун уларыйымыларыгар эм эппиэттиир» — дьэи быһаарымы буалабыт билиги эргэ талдьыкка.

Билигшиг талдагт байнаар та итгэж ариу агууны бэрт: «Муода дүн калгас и ншгэр общественный эйгэр, ласка-сайка, о. д. а. олох пр метгэрлэг байнылар-көнүл оруулалнар көрбүд».

Муоданы багьһыны дьонг саргага өссө өрдөөбүттэн, быллы гректер үйбэлэртээн булл. Дьэ ол сабаттан киһи киһи мааы эриэн ыстаанккыыр, үй багтахтыыр, кылгас да сонук эриэн.

Билигтн Англин олохтоого
риан Грей коллекцнатыгар К
Орланскай ностуума баар.
туум бөгөчэктерээр: «Мад
ми сүрдээх дьоллоох кнннб
— днзн хоһоон тыллара бын
дыбыттар. Отгон XVI үйэтэ
муоданы батыһааччылар отуг
саптиметрдаах хобулуктары
төгһөтөххэ билигтн аплат
ма» днзн ого соннуута буол
ва.

Үчүгөйдүн сприйбиз көрдөз
хейа бағарар дойдуга, хан
бағарар муода сүүрзэнэ кур
от дойду исторический, эконо
ческий уонна социальный у
муобуһаларыгар сеп түбөһүн

Карл Маркс аатынан
ушнна рабочкома, ки
месткома ұла ветерана
ПОПОВ А.
уһуһ нук, ыараханнук ы
күнүгөр олбугуһан боку
турбаниарын тизердэлэр

наа мундита 60-иус сумтардаахь Англинд татгалз орол фабрика дэр ханаагыннара эригнэс ха. быаллыларлаан тарвагнат. Ол эрээрн бу да мунда очло унааг. гах, айуах бирхондотн Арца. нг Европ дйдулардтар тук тиднэй промшлэнтэй сай дымтгынн снэзэтэй эри татн ру эмалснра (убуа татн мун дит) кубулдубот.

[illegible]

Билэгтэй үгсээрхэн нэлээд
сэн: «Мууданы нэлээдхэн
да гыналлара суох буохын ай
була сатынхлар», — дээл хэ-
лүүлэххэн таллары. Ол эрэр
«мууда» уонна «муудунайдын са-
тааһын» дээр түс-түсн ай-
буулээр буодалларын умшумуу-
наада. Ханык бабарар элр эл-
лн мууданы батыхаххэн ол
тынан баран сээрэ тайны
«муудунайдын сатааһын» ут-
ры туруохтаах. Билэгтэй үгс-
арас буодуон сөн. Ол бары-
хас биһрдлх киһи ахуһуу-
стилэгтэн, эрэ буодбааха, шир-
түһүдэди олохуун айыгтаттан эл-
түтүдүкхтээх. Дээ ол нһан хы-
нык бабарар элр киһи атыт-
ры утүтөн «муудунайдын са-
таабааха, бэйэтин стилын ахуу-
будуоххтээх уонна ол эрэ сээр-
наан рагна, гүтү-ханта сир-
дымааххтээх.

И. УШНИЦКАЯ.
М. Горькой затыкам Уралташы
госуниверситет журналистикада
факультетын студент.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ